

34257
Naczelne Dowództwo W. P. Poczta polowa Nr. 53 xxxxxx d. 25. Maja 1920 r.
(Sztab Generalny). *Ca. 65*

ODDZIAŁ II.

Ew/6. No 19428(II).

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e.

Odpisy raportów Attache wojskowego w Sztokholmie Nr. 261, 252, 277, 265, 274, 99 (taj.), 254, 96 (t), 275, 276, 97 (t.), przesyła się do wiadomości.

11 załączników

Za zgodność:

Szef Oddziału II.

B o ł d e s k u ł m. p.

Major.

O t r z y m u j ą:

Adjutantura Generalna.

M.S. Wojskowych. Biuro Prezydjalne.

M.S. Zagranicznych.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 34257 dnia 24/5 1920 r.
11 zał. Wydal.

358

ATTACHÉ WOJSKOWY P. P.

w Szwecji, Norwegji i Danji

Sztokholm, 18 kwietnia 1920 r.

L: 261.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna.

w Warszawie.

W załączeniu przesyłam wyciąg prasowy za czas od 1-go do 18-go kwietnia b.r.

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

Paspaldja

Ppułkownik.

1 zał. w 5 egz.

NACZELNE DOWÓDZTWO		
SEKCYJA DYPLMATYCZNA		
DZIAŁ INFORMACYJNY		
1920 r.	10/18	1.
1942/9/11	2.	1.

Cent 16 Mosk.

AMERICAN
JEWISH
ARCHIVES
New York

359

Wysiąg Prasowy od dn.1 do dn.18 Kwietnia 1920 r.

Social-Demokraten.
1.4.20

Urząd budowlı wojskowych i Związek robotników Szwecji, związek robotników drzewnych, oraz związek mularzy - doszli do porozumienia w sprawie budowania podczas strajku budowlanego: robotnicy otrzymują kompensację, za krótszy czas pracy /8 godz./, oraz umowa, zawarta po strajku w przemyśle budowlanym będzie retroaktywnie zastosowaną przy budowie koszar.

Svenska Dagbladet.
9.4.20

R. < Bolszewicka agencja telegraficzna "Rosta" uzyskała prawo otrzymywania radiodepesz z Rosji. > Sprawa wysyłania radiodepesz do Rosji znajduje się dopiero w stadjum przygotowawczym.

Social-Demokraten.
9.4.20

Zarobki dzienne robotników w Szwecji od 1914 do 1918 r wzrosły i 104%, w Norwegji wzrosły do: sierpnia 1918 r. do lipca 19 do 11.19r

w przemyśle wywozowym	143%	218%	260%
w przemyśle pozatym	132%	265%	290%
w rzemiośle	116%	202%	244%

W Dańji wzrosły zarobki o 59% w II., a 85% w III. kwartale 1918 r.; o 157% w II., 238% zaś w III. kwartale 1919 r.

Koszty życia wzrosły jednocześnie w Szwecji o 125%, w Danji w połowie 1918 r. o 82%, zaś 11% w połowie 1919 i o 142% w styczniu 1920 roku. W Norwegji zaś o 165% w sierpniu 18 r., o 180% w lipcu 19 r. i o 200% w listopadzie 19 r.

Svenska Dagbladet.
10.4.20

R. < Depesza z Helsingforsu z 9.4.: Dyrektor generalny The American Locomotiv, bawiący w Rewlu sprzedał Rosji 400 lokomotyw. Litwinow kupił w Kopenhadze nasiona za milion robli w złocie. >

Norwegja wynajęła na czas nieokreślony 16 lokomotyw szwedzkich i 10 wagonów II. klasy.

Social-Demokraten.
10.4.20

Dwa razy w ciągu $\frac{1}{2}$ roku podniesiono w związku metalowców sprawę wystąpienia z partji Socjalno-Demokratycznej

Folkets Dagblad.
10.4.20

W skład partji robotniczej w Kristianji wchodzi 126 związków /30783 członków/. W ciągu 1919 r. przybyło 4650 członków.

PELUSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Svenska Dagbladet.
11.4.20

W procesie Hadżetlasze /Ardaszewa/ będzie wyrok wydany przez sąd ratuszowy w Sztokholmie.

Ceny w Szwecji w ciągu I. kwartału 1919 r. wzrosły o 2,4%. Od 1913 r. o 165%.

Svenska Dagbladet.
12.4.20

Krasin kupił w Danji nasiona za 20 milionów ~~kobbn~~ w złocie.

Szwedzkie żądania w Rosji wynoszą KR. 600 milionów. Duńskie i norweskie po 300 milionów koron.

Svenska Dagbladet.
13.4.20.

W artykule o najbliższych zadaniach Szwecji w Rosji, pisze prof. Hjalmar Cassel, że Szwecja winna przygotować się do fabrykacji lokomotyw dla Rosji. Podobno chcą amerykańskie założyć w Europie fabrykę lokomotyw na eksport do Rosji. Prof. Cassel sądzi, że należałoby wejść z niemi w porozumienie i fabrykę tę wybudować w Szwecji. Pierwszym zaś krokiem winno być stworzenie promu parowego do portów wschodniego Bałtyku.

Wartość produkcji spirytusu z kartofli obliczają na 63.000.000.- koron. Istnieje obawa, że ta gałąź przemysłu zupełnie upadnie wobec propagandy antyalkoholicznej.

Svenska Dagbladet.
14.4.20.

Sw. Za parę miesięcy ma się rozpocząć ruch lotniczy Sztokholm - Helsingfors. Lotnisko w Helsingforsie będzie umieszczone koło Drumsön.

Towarzystwo żeglugi powietrznej zakupiło 4 aeroplany marki Savoja z 350 konnemi motorami.

Szwedzki zarząd marynarki zakupił przez włoskie ministerjum marynarki 3 hydroplany.

Zarząd fińskiego telegrafu prosi rząd o pozwolenie założenia podwójnego miedzianego przewodnika telefonicznego z Torneå przez Kemi do Uleåborg. Wobec niedawno założonego połączenia Haparanda - Torneå, dałoby to możliwość rozmawiania ze Szwecji do Uleåborg.

Svenska Dagbladet.
14.4.20

W Sztokholmie znajduje się ponad 8.000 cudzoziemców, co zdaniem ministra spraw wewnętrznych przyczynia się do zwiększenia głodu mieszkaniowego w mieście. Z cudzoziemców tych mieszka w pensjonatach 2.254, w prywatnych mieszkaniach 4.353, w pokojach umeblowanych 1.269.

Zakaz sprzedaży amunicji, przedłużony do ~~1.10.20~~ 1.10.20 został zmodyfikowany tak, że pozwolenie wydają nie władze gubernjalne, a policja miejscowa na wsi, magistraty zaś w mieście.

Dochody państwa Szwedzkiego wynosiły w ciągu marca:

	1 1919 r.	1920 r.
Podatek stemplowy i akcyza punczowa	6.215.268:72	5.982.466:63
Cło /debitowane/	5.261.970:92	13.767.169:56
Podatek od fabrykacji wódki	822.900:--	2.447.510:36
Podatek od cukru /debitowany/	1.203.130:26	2.296.521:44
Podatek słodowy	129.498:10	437.545:44
Koleje żelazne	-----:--	-----:--
Razem	13.632.768:--Kr.	24.931.213:43 Kr.

W okresie styczeń-marzec.

	19.233.228:82	20.061.714:50
	12.343.920:27	38.638.406:01
Jak wyżej	1.245.400:--	4.826.178:53
	3.434.024:54	6.420.790:57
	342.796:57	1.112.307:89
	-----:--	-----:--
Razem	36.599.370:20 Kr.	71.059.097:50 Kr.

Suma dochodów w ciągu całego r.1919 wyniosła 196.746895,56
" " w budżecie 1919 r była obliczona: 129.900000,--
" " " " 1920 r " " 182.400000,--

Na konferencję paryską 21.4.20 w sprawie pomocy dla Europy centralnej wydelegowała Szwecja konsula generalnego F.A.A.Grönwall. Pomoc ma być udzieloną w naturze, nie w pieniądzech.-

Social-Demokraten.
14.4.20

Szef Towarzystwa Ljusne, p. von Eckerman zabronił ministrowi spraw wojskowych, P.A.Hansonowi mówić na rynku w Ljusne dn.2 maja.

Svenska Dagbladet.
15.4.20

Oskarżony o zdradę były ppor.rezerwy floty W.E.Thorell został zasądzony. Władze nie chcą ogłosić wyroku.

Svenska Dagbladet.
16.4.20.

Wwóz i wywóz Szwecji wynosiły w milionach koron:

	Wwóz	Wywóz
Styczeń 1920	262,6	128
Luty 1920	312,6	98,4
Styczeń 1919	113	85,2
Luty 1919	149,8	64,2.

Norwegja odmówiła przystąpienia do konferencji bałtyckiej w Rydze. Rząd szwedzki zapewne również nie wyśle delegata na tę konferencję.

Social-Demokraten.
17.4.20.

Podatek od widowisk przyniósł w miesiącu marcu około 261.000 koron, a mianowicie: teatry około 83.000.- kinematografy około 142.000.-, bale, cyrk i t.p. 36.000.-K

Svenska Dagbladet.
17.4.20.

donosi o wstrzymaniu ruchu pocztowego i telegraficznego z Polską od 17 do 26 b.m.

Ze Skanji donoszą, że buraki cukrowe wysadzono w roku bieżącym na przestrzeni o 30 - 50% większej, niż w roku zeszłym.

Dr. Kapp został zaaresztowany w Södertelje pod Sztokholmem.

Svenska Dagbladet.
18.4.20.

Po długiej debacie zasadniczej przyjął Riksdag w obu Izbach nowe prawo małżeńskie, ustanawiające zupełną równość między małżonkami.

ATTACHÉ WOJSKOWY P. P.

w Szwecji, Norwegji i Danji

Sztokholm, 20 kwietnia 1920 r.

L: 252.

O emigracji szwedzkich robotników do Rosji.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna.

w W a r s z a w i e.

R { Podczas strajku metalowców /styczeń - luty 1920 r./ powstał projekt, popierany przez partję lewicowo-socjalistyczną, by wykwalifikowani robotnicy szwedzcy, nie mogąc znaleźć uznania w Ojczyźnie wyemigrowali do Rosji, gdzie brak wielki robotników wykwalifikowanych i gdzie ci robotnicy uzyskają byt i uznanie.

{ Projekt ten został bardzo chętnie przyjęty przez prawicę, która uważa, że w ten sposób część niebezpiecznych elementów wyemigruje, co osłabi siłę wyborczą bolszewików tutejszych oraz zapozna robotnicze sfery z prawdziwymi stosunkami i warunkami życia w Rosji.

Dotychczas zgłosiło chęć emigracji około 8.000 robotników metalurgicznych, odrzucono jednak 2.000 podań ze względu na wiek i brak wykształcenia kandydatów.- Zgłaszali się pozatym robotnicy innych zawodów oraz robotnicy norwescy i duńscy; komitet odrzucił ich prośby.-

Komitet składa się z 5 metalowców; niedawno, na życzenie władz sowieckich, kooptowano przedstawiciela robotników przemysłu budowlanego Ant. Lindström. Pozostałymi członkami są: Vidar Engström, Jacob Frid, Karl Neijlick, Axel Karlsson, oraz inż. Erik Lindqvist.

Komitet ten wyjeżdża 20.4.20 przez Trondhjem, Murmańsk do Moskwy, gdzie ma zbadać stosunki i skąd udać się chce na Ural, by się zapoznać z warunkami pracy i stano-

wiskiem robotników. Po powrocie do Moskwy omawiano ewentualnie warunki najmu i podróży. Komitet ma zamiar wrócić do Sztokholmu za 6 tygodni.

Podobno chciałby Komitet stworzyć zupełnie izolowane kolonie szwedzkie, z własnymi szkołami, kuchniami parowymi, szpitalami itp.

Wszyscy członkowie komitetu są młodsocjalistami, nie należą jednak do tutejszych sfer bolszewickich.

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

Respalija

Ppułkownik.

NACZELNIK		
USTAWIENIE		
Oddział		
Przymano do	10/11	1920 r.
1942/6/11		

Erw.
16

ATTACHÉ WOJSKOWY P. P.

w Szwecji, Norwegji i Danji

Sztokholm, 3 maja 1920 roku.

L: 277.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

W W a r s z a w i e .

1 Maj staje się w Szwecji coraz bardziej Świętem Narodowym. W roku bieżącym odbyły się uroczystości burżuazyjne w ogrodzie zoologicznym na Skansen, socjalistyczne na Ladugårdsgärdet /błonia za miastem/ i bolszewickie na Norra Bantorget /plac w mieście/. Pierwsze przerwano o 2 $\frac{1}{2}$, gdy nadeszła wiadomość o śmierci księżniczki Małgorzaty, żony następcy tronu. Bolszewicka demonstracja odbyła się spokojnie. Socjalistyczna również. Przemawiali na niej: premier, Hj. Branting, o tradycji 1 maja /wzywał robotników do jedności/, minister Sandler, oraz poseł G. Möller. Na prowincji odbyły się liczne demonstracje. Przemawiali minister Thorsson w Malmö, min. Olsson w Göteborgu i min. wojny P. A. Hansson w Söderhamn.

Żołnierze, mimo rozkazu Komendanta miasta Sztokholmu, by pozostali w koszarach od 12 do 6 po poł. 1.5.20, zostali urlopowani na miasto na zasadzie następującego rozkazu do dowódców wszystkich oddziałów wojskowych, rozkazu Ministra Spraw Wojskowych, P. A. Hanssona, który tłumaczy się, że rozkazu komendanta miasta nie znał:

"Ponieważ w naszym kraju w ostatnich czasach rozpowszechnia się zwyczaj obchodzenia 1.5 jako święta, chciałbym niniejszym zaznaczyć, że odpowiednim byłoby najbliższego 1 maja urlopowanie załogi wojskowych oddziałów, szkół, zakładów i t.p. w mierze, na jaką warunki służby, oraz istniejące przepisy pozwalają.

Stockholm, 29 kwietnia 1920.

P. Albin Hansson

Oscar Nygren.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

W Norwegji odbyły się zwykle demonstracje spokojnie.

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

NACZELNE DOWÓDZTWO
DETAB. GEN.
Oddział Informacji

1920 r.
10/V
19432/5

EW / 6

Respalbrjantka

366

ATTACHÉ WOJSKOWY P. P.

w Szwecji, Norwegii i Danji

Sztokholm, 21 kwietnia 1920 r.

L: 265.

O zniesieniu sądów wojskowych.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna.

w W a r s z a w i e.

Handwritten: 14.4.20
14.4.20 zwróciły się Izby do rządu w sprawie zniesienia sądów wojskowych w czasie pokoju. II. Izba, na wniosek socjalistów, proponuje całkowite zniesienie prawodawstwa wojskowego w czasie pokoju. I. prosi, by było bardziej "humanitarne".

Handwritten: W Norwegii
W Norwegii 19.4.20 postanowiła Rada ministrów przedłożyć Stortingowi projekt przeniesienia z dniem 1.1.1922 wszelkich spraw wojskowych w czasie pokoju pod jurysdykcję sądów cywilnych.

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

Handwritten signature: Repaskija

Ppułkownik.

NACZELNE DOWÓDZTWO
(STAB GŁÓWNY)
Oddział Informacyjny
Przymano do 10/V 1920 r.
19430/II Zako.

Handwritten: EW 16 11/5/20

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

367

ATTACHÉ WOJSKOWY P. P.

w Szwecji, Norwegji i Danji

Sztokholm, 2 maja 1920

L: 274.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna.

W W a r s z a w i e.

W załączeniu przesyłam odpisy moich raportów do
Departamentu dla Spraw Morskich w 5 egzemplarzach.

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

Respalija

Ppułkownik.

Załączniki:

L:244 w 1 egz.

L:251 w 5 egz.

L:274 w 5 egz.

NACZELNE DOWÓDZTWO	
SZTAB GŁÓWNY	
Cdozmi informacyjnej	
Otrzymało	10/7 1920 r.
Sz: 19435	

Enc

16

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

368

1 maja 1920 r.

274.

Ruchy statków wojskowych.

Do

Departamentu dla Spraw Morskich

w W a r s z a w i e.

- 1/ Duński pancernik "Olfert Fischer" wrócił 11.4.20 z Bornholm do Kopenhagi.
- 2/ Angielski krążownik "Cordelia" wyruszył 12.4.20 na Bałtyk.
- 3/ Francuski torpedowiec "La Marne" był 12.4.20 między Stevns /Zelandja/ a Falsterbo/Skanja/, gdzie zatopił szwedzki statek "Folke". 15.4.20 przybył do Kopenhagi.
- 4/ Duński krążownik "Geysir" wrócił 14.4.20 z małego Beltu do Kopenhagi i wyruszył 19.4.20 z pasażerami do Bornholmu.
- 5/ Francuskie torpedowce "Deporter" i "Oise" przybyły 14.4.20 z Bałtyku do Kopenhagi. "Oise" wyruszył 17.4.20 i wrócił 28.4.20.
- 6/ Francuski torpedowiec "Téméraire" stał od 7 do 14 kwietnia 1920 w Göteborg, skąd 15.4.20 wrócił do Kopenhagi, skąd miał się udać do Flensburga. 17.4.20 wyruszył razem z "Oise" z Kopenhagi.
- 7/ Angielski statek transportowy "Dungula" zatrzymał się 17.4.20 w Kopenhadze, wioząc z Hangö /Finlandja/ francuskich i angielskich jeńców.
- 8/ 17.4.20 zajęła do Göteborg statek holenderskiej marynarki "Skagerack" wraz ze statkiem wywiadowczym "Zeehond". Zatrzymują się dni kilka.
- 9/ Francuski krążownik "La Marseillaise" wyruszył 18.4.20 z Kopenhagi do Brest.
- 10/ Francuski torpedowiec "Meuse" i angielski "Wild Swan" przybyły 20.4.20 do Kopenhagi z Bałtyku.

- 11/ Angielski torpedowiec "Voluntee" wyruszył 21.4.20 z Kopenhagi na Bałtyk.
- 12/ Francuski torpedowiec "Aisne" przybył 22.4.20 z Bałtyku do Kopenhagi.
- 13/ Angielskie torpedowce "Stormcloud" i "Vansittart" przybyły 26.4.20 z Bałtyku do Kopenhagi.
- 14/ Francuski torpedowiec "Mécancien principal i 'Estin" wyruszył 26.4.20 z Kopenhagi na Bałtyk.
- 15/ Angielski okręt admirałski, krążownik "Delhi", przybył 28.4.20 popołudniu do Kopenhagi z admirałem Cowon.
- 16/ Angielski krążownik "Dauntless" wyruszył około 28.4.20 z Kopenhagi do Anglii.
- 17/ Angielski torpedowiec "Withsington" przybył 28.4.20 wraz z francuskim "Oise" z Bałtyku do Kopenhagi.

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

R E S P A L D I Z A   m.p.

Ppułkownik.

ATTACHÉ WOJSKOWY P. P.

w Szwecji, Norwegji i Danji

Sztokholm, 30 kwietnia 1920.

L: 99/tajne

Do

Naczelnego Dowództwa Oddział 11

W W A R S Z A W I E

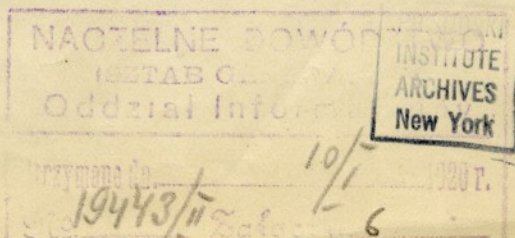
Dnia 23, 24, i 25 kwietnia odbyła się w Sztokholmie duża wystawa koni połączona równocześnie z Concours hipique koni oficerskich, także parę pań brało udział w tych popisach.

Pokazywano w oddzielnych grupach, wierzchowy, zaprzęzny i roboczy koni. Między wierzchowymi i zaprzęznymi końmi dużo było szlachetnych i ładnie zbudowanych, bardzo dobrze utrzymanych i w doskonałej kondycji, parę było importowanych, z Niemiec reszta krajowa rasa ale o wybitnym typie niemieckiego konia, trochę ciężka głowa, długi krzyż i brak głębokości.

Roboczy koni można podzielić na dwie kategorie:—: duży i ciężki arden ale ten dla nas nie zbudza zainteresowania, zaś lżejszy koń roboczy jest podobny do konia rosyjskiego, używanego w artylerji do lekkich i średnich dział ale wydaje się być mniej wytrzymałym od niego.

26/4 rano była publiczna sprzedaż remont. Przedstawione remonte po części pochodzą z stadnin, są one szlachetne ale trochę zimnej krwi w nich przebija, przeważnie są źle związane i brak im głębokości i muskuł, co przy galicyjskich remontach prawie się nie zdarzało.

Co dzień popis zaczynał się przed południem, potem z przerwą trwał aż do 6 godziny popołudniu, a 24 i 25 wieczorem odbyła się w budynku cyrkowym produkcja w tresurze, jeździ i

skakaniu konia, między dużo innymi brali też udział oficerowie przyznaczeni do Igrzysk Olimpijskich w Antwerpii i żołnierzy, kadryl podoficerów z pułku gwardji konnej bardzo się udał, żołnierz i koń był nadzwyczaj dobrze wymusztrowany.

Na zakończenie sam następca tronu rozdawał nagrody.

Popis w jeździe konnej zrobił na mnie jaknajlepszy wrażenie, widzieć można było parę wprost bajecznych jeźdzców i koni a dużo bardzo dobrze jeżdzących oficerów.

Tych 4 oficerów i koni co między innymi idą do Antwerpii będą bezprzecnie niebezpieczną konkurencją dla wszystkich.

Popis w braniu przeszkód był nadzwyczaj interesujący a przeszkody bardzo dobre, udział brali oficerowi wszystkich rodzajów broni konnych, jako też korpus inżynierski, około stu oficerów razem.

Jeżdżono z wielką brawurą, koni przeważnie bardzo dobrze są wskakany, przeszkody urządzone w ten sposób że przy silnym udeżeniu górna część muru lub barjery opada.

Jeden oficer tylko spadł z konia.

Z całym uznaniem można być przed paniami co brały udział w popisie, jeżdżą i skaczą jak najlepsi oficerowi.

Dużo było publiczności która z wielkim zainteresowaniem przypatrywała się popisom, następca tronu był przez parę godzin też obecny.

Rozdano bardzo wiele nadgród, co wskazuje że Szwedzi są też zwolennikami sportu końskiego i chętnie biorą czynny w nim udział.

W każdym razie oficerowi jako też komendantci mogą być dumni z osiągniętego rezultatu.

Większą część nadgród otrzymali oficerowi z konnej gwardji i dragoni gwardji, oba te pułki stacjonowane są w Sztokholmie.

P. Respaliza ppts.

ATTACHÉ WOJSKOWY P. P.

w Szwecji, Norwegji i Danji

Sztokholm, 22 kwietnia 1920 r.

L: 254.

Plany socjalizacji w Norwegji.
Uzupełnienie.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna.

w W a r s z a w i e.

W uzupełnieniu mego raportu L:229 z dn. 6.4.20 o planach socjalizacji w Norwegji podaję następujące szczegóły!

"Komisja robotnicza 1918 roku", jak brzmi jej nazwa, została naznaczona przez rząd norweski w grudniu 1918 r. i składa się z 13 członków; z tych 4 byli za głosem doradczym rad robotniczych przy zakładach przemysłowych, 9 zaś chciało im dać władzę doradczą, kontrolującą i prawo decyzji. 4 członkowie większości chcieli ponadto związać projekt rad z udziałem robotników i funkcjonarjuszy w dochodach zakładu, w którym pracują.

Projekt prawa dotyczy wszystkich przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, w których w ciągu 2 z rzędu miesięcy pracuje co naj. mniej 10 robotników, lub 10 funkcjonarjuszy. Prawo nie ma się stosować do rolnictwa, rybołówstwa, ani żeglugi.

Rady Zarządzające mają się składać z przedstawicieli pracodawców, funkcjonarjuszy i robotników danego zakładu.

Wybory do grup funkcjonarjuszy i robotników odbywać się mają raz do roku i być tajne. Ilość przedstawicieli określi Rada Okręgowa, lecz ilość ta gra małą rolę, gdyż głosowanie w Radzie odbywa się grupami i projekt uzyskuje moc prawną dopiero po przyjęciu większością głosów w każdej grupie. Każdy projekt, mający większość tylko w 2 grupach może być przez trzecią odesłany do decyzji Rady Okręgowej. W pewnych ważniejszych wypadkach można apelować do Rady Krajowej.-

Prawo wyborcze czynne ma każdy, kto ukończył 18 lat; bierne, kto ukończył lat 23 i pracował conajmniej 6 miesięcy w danym zakładzie.-

Rada ma prawo decyzji w sprawach następujących:

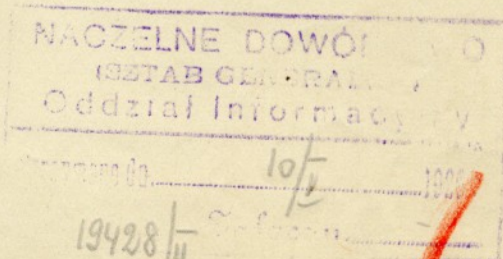
1. Większe zmiany i ulepszenia w pracy, jak zakup nowych maszyn i wprowadzenie nowych metod pracy.
2. Płace, poboryienne, gaże, czas pracy, urlopy, itp.
3. Sprawy dyscyplinarne.
4. Zarządzanie instytucjami dobroczynnymi przedsiębiorstwa.
5. Przyjmowanie majstrów itp.
6. Wypowiadanie miejsca i usuwanie urzędników i robotników, o ile taka sprawa zostanie Radzie przedstawiona.

Każde województwo /Amt/ i większe miasto ma mieć conajmniej jedną Radę Okręgową. Rada Okręgowa dzieli się na grupy fachowe, składające się, każda, z 1 przedstawiciela pracodawców, 1 - funkcjonariuszy i 1 - robotników, wybranych przez pracodawców, funkcjonariuszy i robotników załego okręgu. Wspólnym przewodniczącym jest osoba, nie należąca do żadnej z tych klas i nie zainteresowana w handlu i przemyśle, wybrana przez sejmiki wojewódzkie, lub rady miejskie.

W Radzie Krajowej mają być pozatym i przedstawiciele konsumentów.

Wątpliwym jest, czy projekt przejdzie w obecnej radykalnej formie.-

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

Pleszka

Ppułkownik.

ATTACHÉ WOJSKOWY P. P.

w Szwecji, Norwegji i Danji

Sztokholm, 21 kwietnia 1920 r.

L: 96/t.

Wizyta u ministra wojny.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna.

w   W a r s z a w i e.

Dnia 19.4.20 złożyłem wizytę nowemu ministrowi spraw wojskowych, Per Albin Hansson. Był on przed nominacją, od 1918 r. redaktorem "Social-Demokraten". Urodziny w 1885 r. pochodzi z ubogiej rodziny robotniczej; w 1918 został wybrany do II. Izby.

Jest on jednym z głównych zwolenników przeprowadzenia reformy wojskowej w dychu socjalistycznym.

Minister przyjął mnie bardzo uprzejmie, rozmowa toczyła się w języku angielskim, którym minister włada słabo. Rozmowa dotyczyła głównie kwestji społecznych i minister wielokrotnie wracał do sprawy bolszewizmu.

Zdawał się on być niezmiernie zdziwionym, gdy mu między innymi powiedział, że w Polsce mieszka z górą 18 milionów Polaków, rzymskich katolików. Dopytywał się bardzo o rozprzestrzenienie bolszewizmu w Polsce, na co mu odpowiedziałem, że prawdziwy patriotyzm jest u nas zbyt powszechny, by bolszewizm mógł się zakorzenić; minister na to dodał, że w Szwecji jest zdrowy socjalizm tak silny, że i tutaj nie ma bolszewizm poważnych możliwości rozwoju.

O armji polskiej, ani szwedzkiej nie było wcale mowy, zaprzestałem też wszelkich prób skierowania rozmowy na sprawy wojskowe.

Przy pożegnaniu dziękował minister w bardzo grzeczny sposób za wizytę i twierdził, że się ogromnie cieszy z poznania ze mną.

Minister robił bardzo inteligentne wrażenie; rozmawia z wielką rezerwą i ostrożnością i tymczasem, zdawało mi się, omiija jeszcze starannie w rozmowie wszelkie tematy wojskowe.

U ministra marynarki, Bernharda Eriksson, mogłem tylko złożyć kartę, gdyż ministre żadnym obcym językiem nie włada.

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie

Paspalija

Ppułkownik.

NACZELNE BUREAU (SETAB C. 1. 1. 1.) Oddział Informacyjny	
Przyjmuje do...	10/2
1944 4/15	4

Er.
16
11/312

ATTACHÉ WOJSKOWY P. P.
w Szwecji, Norwegji i Danji

21 kwietnia 1920 r.

275.

Krótkie wiadomości wojskowe.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna.

w   W a r s z a w i e .

- 1/ Szwedzka Czerwona Gwiazda urządziła w kwietniu bezpłatny kurs weterynarji koni. Każdy, kto przejdzie kurs musi podpisać zobowiązanie, ważne w ciągu 3-ech lat, stawia się do ochotniczej służby weterynaryjnej w razie wezwania, na wypadek mobilizacji.-
- 2/ Zarząd armji szwedzkiej zwrócił się do rządu z prośbą o pozwolenie dostarczenia tutejszemu fińskiemu poselstwu pewnej ilości mundurów, które mają być prubowane w armji fińskiej.
- 3/ Inspektor piechoty szwedzkiej zwrócił się do ministra spraw wojskowych z prośbą o pozwolenie zwołania specjalnej komisji, złożonej najwyżej z 7 ekspertów, która pod nazwą "Komisji Piechoty" opracowałaby projekty regulaminu, instrukcji i przepisów wykształcenia piechoty.
- 4/ Szwedzka komisja ekspertów 1917 roku, pod przewodnictwem gen.por.G.A.H.Jungstedt, mająca zbadać organizację lotnictwa armji i marynarki, ma w tych dniach zakończyć swą pracę. Memorjał tajny, będący na ukończeniu, ma zawierać całkowity plan obrony powietrznej.-
- 5/ 16.4.20 naznaczyła norweska Rada Ministrów komisję z 11 członków, mającą opracować przyszłą organizację wojskowości norweskiej.
- 6/ Rządowe norweskie fabryki broni w Kongsberg i Raufos mają, zgodnie z postanowieniem Stortingu, przejść na fabrykację wyrobów niewojskowych. W Raufos mają fabrykować ko-

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

377

L:275 str.2.

żyska kulkowe, w Kongsberg części rowerów i maszyn. Ustanowiono komitet, mający zająć się wprowadzeniem produkcji cywilnej w warsztatach marynarki.

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

R E S P A L D I Z A

m.p.

Ppułkownik.

NACZELNE BIURO (STAB C...	
Oddział In...	
Przymano do...	10/V 1920 r.
№ 19434/...	

Ew.

ATTACHÉ WOJSKOWY P. P.

w Szwecji, Norwegji i Danji

Sztokholm, 3 maja 1920.

L: 276.

Śmierć księżniczki Małgorzaty.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II

w   W a r s z a w i e .

Dnia 1.5.20 umarła nieoczekiwanie na zakażenie krwi po rózży żona następcy tronu Szwecji, księżniczka Małgorzata, urodzona księżniczka Angielska.

Zmarła była w kraju bardzo popularną. Na wieść o jej śmierci przerwano obchód burżuazyjny 1 maja na Skansen; na obchodzie socjalistycznym premier, Hj. Branting, przerwał swą mowę i udał się na posiedzenie Rady Ministrów, gdzie się wyraził, że zagaś promień słońca w domu królewskim.

Prasa, nawet bolszewicka, wyraża się o zmarłej z wielkim uznaniem i podkreśla jej działalność filantropijną i kulturalną. Zmarła była zwolenniczką równouprawnienia kobiet i zajmowała się gorliwie sprawą powrotu jeńców do Ojczyzny.

Pogrzeb odbędzie się zapewne w przyszłym tygodniu. Król Gustaw wyjechał 2.5.20 z Nicei i przez Baden, gdzie ma się spotkać z królową, przyjedzie do Sztokholmu 6, lub 7 b.m.

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

NACZELNIK	WO
(SEKRETARZ)	
Oddział	y
10/V	1920 r.
19433/II	

Paspalija

Ppułkownik.

Er. / 6

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

379